

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

22 iunie 2016

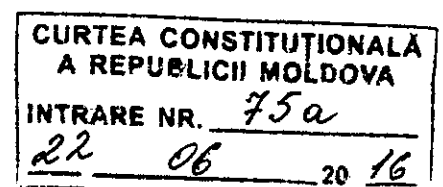
GN nr. 126

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

*prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII
din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și
articolele 38 alineat 1 litera g) și 39 din Codul Jurisdicției
constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995*

I. AUTORII SESIZĂRII:

1. **Grigore NOVAC**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

4. **Vasile BOLEA**
5. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
6. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare Legea cu privire la statutul mun. Chișinău¹, adoptată de către Parlamentul Republicii Moldova în a doua lectură la 17 iunie 2016 (respectiva Lege încă nu a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial).

III. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI PRECUM ȘI ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Expunerea faptelor

La data de 17 iunie 2016 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în a doua lectură proiectul Legii nr. 84 din 04 martie 2016 cu privire la statutul mun. Chișinău (în continuare Legea nr. 84).

Legea nr. 84 la moment nu este promulgată de către Președintele Republicii Moldova, nefiind publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Legislație pertinentă

Constituția Republicii Moldova

Articolul 16

Egalitatea

- (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
- (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

- (1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.
- (2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.
- (3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Convenția Europeană a Autonomiei Locale

Articolul 3

1. Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în cadrul legii, în nume propriu și în interesul populației locale, o parte importantă a treburilor publice.

2. Acest drept se exercită de consilii sau adunări, compuse din membri aleși prin vot liber, secret, egal, direct și universal, care pot dispune de organe executive și deliberative care raspund în fața lor. Aceasta dispoziție nu aduce atingere, în nici un fel, posibilității de a recurge la adunări cetățenești, referendum sau orice altă formă de participare directă a cetățenilor, acolo unde aceasta este permisă de lege.

Articolul 4

Intinderea autonomiei locale

1. Competențele de bază ale autorităților administrației publice locale sunt prevăzute de Constituție sau de lege. Totuși aceasta dispoziție nu împiedică atribuirea unor competențe autorităților administrației publice locale, în scopuri specifice și în conformitate cu legea.

2. Autorităților administrației publice locale le este recunoscută, în cadrul legii, capacitatea deplină de a-și exercita inițiativa în toate domeniile ce nu sunt excluse din cadrul competențelor lor sau care nu sunt atribuite unei alte autorități.

3. Exercițiul responsabilităților publice trebuie, de maniera generală, să revină, de preferință, acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni. La atribuirea unei responsabilități către o altă autoritate trebuie să se țină seama de amploarea și de natura sarcinii, precum și de cerințele de eficiență și economie.

4. Competențele atribuite autorităților administrației publice locale trebuie să fie, în mod normal, depline și exclusive. Ele nu pot fi puse în cauză sau limitate de către o altă autoritate centrală sau regională, decât în cazurile prevăzute de lege.

5. În cazul delegării competențelor de către o autoritate centrală sau regională, autoritățile administrației publice locale trebuie să beneficieze, pe cât posibil, de libertatea de a adapta acțiunea lor la condițiile locale.

6. Autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate, pe cât posibil, în timp util și în mod adecvat, în cursul procesului de planificare și de luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct.

Articolul 6

Concordanța structurilor și mijloacelor administrative cu sarcinile autorităților administrației publice locale

1. Fara a aduce atingere dispozitiilor generale prevazute de lege, autoritatile administratiei publice locale trebuie sa poata stabili, ele inele, structurile lor administrative interne, in vederea adaptarii acestora la nevoile lor specifice si asigurarii unei gestiuni eficiente.

2. Statutul personalului autoritatilor administratiei publice locale trebuie sa permita o recrutare de calitate, fondata pe principii de merit si de competenta; vor fi prevazute, in acest scop, conditii adecvate privind pregatirea, remunerarea si afirmarea profesionala.

Articolul 7

Condițiile de exercitare a responsabilităților la nivel local

1. Statutul alesilor locali trebuie sa asigure liberul exercitiu al mandatului lor.

2. Acesta trebuie sa permita o compensatie financiara adecvata pentru cheltuielile efectuate in legatura cu exercitarea mandatului lor, precum si, daca este cazul, o compensatie adecvata pentru castigul pierdut sau remuneratii pentru munca depusa si o asigurare sociala aferenta.

3. Functiile si activitatile incompatibile cu mandatul de ales local nu pot fi stabilite decat prin lege sau pe baza principiilor juridice fundamentale.

Articolul 13

Autoritățile administrației publice locale la care se aplica Carta

Principiile de autonomie locala prevazute in prezenta Carta se aplica tuturor categoriilor de autoritati ale administratiei publice locale, care exista pe teritoriul partii contractante. Orice parte contractanta poate, in momentul depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare, sa indice categoriile la care intelege sa limiteze campul de aplicare sau pe care intelege sa le excluda din campul de aplicare a prezentei Carte. Ea poate, de asemenea, sa includa alte categorii de autoritati ale administratiei publice locale sau regionale in campul de aplicare a Cartei, pe calea notificarii ulterioare catre secretarul general al Consiliului Europei.

Analiza succintă a actului contestat prin prisma prevederilor constituționale relevante. Pretinsele încălcări ale Constituției Republicii Moldova

Analizând Legea contestată constatăm următoarele:

Legea nr. 84 se bazează pe principiul separării competențelor autorității executive de autoritatea deliberativă, contrar art. 109 din Constituție și art. 3 din Carta Europeană, care stabilesc principiul subordonării primarului față de consiliul local. Din analiza Legii chiar se constată o tendință de limitare a rolului Consiliului mun. Chișinău și subordonarea acestuia Primarului General.

Notăm că, conform Cartei Europene, pentru a putea devia de la conceptele ei, statul urma să formuleze rezerve la momentul ratificării ei. Însă Republica Moldova nu a formulat asemenea rezerve.

Conceptul pe care se bazează Legea 84 este indicat la art. 4, care la alineatul 2 stabilește expres că, raporturile dintre autoritățile administrației publice municipale și cele ale orașelor, satelor (comunelor) din componența municipiului se întemeiază pe principiile autonomiei, subsidiarității, legalității, transparenței și colaborării întru rezolvarea problemelor comune de interes municipal.

Legea nr. 84 limitează inadmisibil dreptul la inițiativă legislativă a consilierului municipal, or, acest drept va putea fi exercitat doar prin intermediul executivului, care va avea un drept de veto asupra inițiativelor propuse (art. 10 din Legea 84).

Legea nr. 84 stabilește în mod inadmisibil, printre altele, faptul că, Primarul General numește, modifică, suspendă și încetează raporturile de serviciu sau de muncă, în condițiile legii, cu personalul primăriei, pretorii, vicepretorii și secretarii preturilor de sector, conducătorii subdiviziunilor administrației publice municipale (direcții generale, direcții, servicii ș.a.), conducătorii de servicii publice, conducătorii instituțiilor publice municipale, conducătorii

întreprinderilor municipale; stabilește atribuțiile de bază ale acestora; conduce și controlează activitatea acestora, contribuie la formarea și reciclarea profesională;

delegă, în deplasări în interes de serviciu angajații primăriei, pretorii, conducătorii de subdiviziuni (direcții generale, direcții, secții, servicii ș.a.), conducătorii întreprinderilor municipale și entităților economice fondate prin decizia Consiliul municipal; asociațiilor obștești de utilitate publică din teritoriul municipiului;

asigură elaborarea studiilor de fezabilitate și propune spre aprobare listele bunurilor și serviciilor de interes public municipal pentru realizarea proiectelor de parteneriat public-privat; asigură monitorizarea și controlul realizării proiectelor de parteneriat public-privat în care autoritatea administrației publice municipale participă în calitate de partener public;

eliberează autorizații și alte acte permissive, prevăzute de lege, având dreptul de a le suspenda sau revoca din motive temeinic justificate;

constată și dispune demontarea și evacuarea panourilor publicitare, a unităților comerciale stradale de orice tip, a obiectelor și instalațiilor de orice tip amplasate pe domeniul public, cu evacuarea forțată a acestora; dispune contracararea comerțului stradal neautorizat de orice tip;

aprobă, în calitate de președinte al comisiei, procesele verbale de recepție a lucrărilor de construcție pe teritoriul orașului Chișinău sau a municipiului, după caz;

asigură atribuirea și repartizează spațiul locativ disponibil și eliberează bonuri de repartitie în municipiu din fondul public de locuințe municipal, precum și din fondul locativ eliberat și avariat (pentru restabilirea acestuia); asigură controlul asupra întreținerii și gestionării fondului locativ în municipiu;

dispune, în teritoriul orașului Chișinău, asupra tăierii, defrișării arborilor și arbuștilor din spațiile verzi proprietate publică a municipiului și/sau asupra strămutării lor, cu coordonarea Agenției Ecologice Chișinău;

avizează demersurile instituțiilor publice privind decorarea locuitorilor municipiului cu distincții de stat, înaintează demersuri privind acordarea distincțiilor de stat funcționarilor sau altor angajați a autorităților administrației publice municipale și angajaților entităților economice fondate prin decizia Consiliul municipal;

dispune efectuarea auditului intern, în conformitatea cu Legea nr. 229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern...

Legea nr. 84, pe lângă faptul că, repartizează într-un mod inechitabil și contrar Cartei Europene a Autonomiei Locale sarcinile între Primarul General și Consiliul municipal Chișinău, mai exclude orice formă de control superior real asupra executivului.

Legea nr. 84 oferă într-un mod inadmisibil funcționarilor din cabinetul Primarului General, statut de personal din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, fapt care va avea drept efect angajarea personalului pe criterii politice în afara unor concursuri publice, contrar art. 6 al. 2 din Carta Europeană.

Legea nr. 84 atentează în mod inadmisibil la certitudinea juridică, contrar art. 23 din Constituție, or, acesta nu prevede nici o justificare pentru renunțarea la organizarea și funcționarea autorităților administrației publice ale sectoarelor municipiului Chișinău conform articolelor 55-58 din Legea privind administrația publică locală, care ar urma să se aplice din anul 2019.

Conform legii nr. 84, majoritatea funcțiilor Consiliului mun. Chișinău se exercită în mod inadmisibil exclusiv la propunerea Primarului General.

Astfel, printre altele, Consiliul mun. Chișinău

aprobă, la propunerea Primarului general, efectivul-limită de personal și organigrama primăriei municipiului, ale subdiviziunilor administrației publice municipale, ale preturilor de sector, schema de salarizare a personalului acestora, suma totală a cheltuielilor necesare pentru asigurarea activității lor în conformitate cu prevederile bugetului municipal, precum și înființarea, lichidarea sau reorganizarea subdiviziunilor;

aprobă, la propunerea Primarului general, Regulamentul de organizare și funcționare a Primăriei municipiului Chișinău, regulamentele preturilor și regulamentele de organizare și funcționare a serviciilor publice municipale; în cazul în care la 2 ședințe consecutive Consiliul municipal exclude de pe ordinea de zi proiectul de decizie privind adoptarea regulamentului respectiv sau îl respinge, Primarul general emite dispoziția privind aplicarea provizorie a acestuia, până la adoptarea, în temeiul prezentei legi, a regulamentului respectiv de către Consiliul municipal;

alege, la propunerea Primarului general, viceprimarii, precum și îi eliberează din funcție, în condițiile prezentei legi...

De altfel, chiar și numirea, destituirea secretarului Consiliului se face la propunerea Primarului General.

Legea nr. 84 stabilește în mod inadmisibil, contrar principiului autonomiei locale faptul că, în scopul organizării și administrării în comun a domeniilor de activitate, conform atribuțiilor prevăzute de prezenta lege, Consiliul municipal și Primarul general, formează împreună, pe bază paritară, comisii (comisia pentru administrarea fondului de rezervă, comisia pentru organizarea licitațiilor funciare, comisia pentru privatizarea imobilelor (locative și nelocative), comisia pentru desemnarea reprezentanților și a membrilor consiliilor de administrare în societățile pe acțiuni, ș.a.). Deciziile comisiilor se iau cu votul majorității din numărul total al membrilor. Notăm că, modul de organizare și administrare a comisiilor indicate supra urmează să fie decise de către Consiliul mun. Chișinău, Parlamentul limitând într-un mod nejustificat acest drept.

Legea nr. 84 comportă un caracter discriminatoriu în ceea ce privește organizarea și funcționarea autorităților mun. Chișinău, în raport cu alte municipii ale republicii.

Legea nr. 84 impune condiții noi de funcționare consilierilor Consiliului Mun. Chișinău, contrar stabilității și previzibilității statutului alesului local, or, în urma alegerilor locale generale din vara anul 2015, consilierii au intrat în funcție cu anumite drepturi și obligații, iar acum lor li s-au retras o serie de drepturi, impunându-li-se noi obligații contrar art. 23 și 54 din Constituție.

Legea nr. 84 vine în contradicție cu Legea privind administrația publică locală, afectând certitudinea juridică. Notăm că, Legea nr. 84 nu a ținut cont de obiecțiile formulate de Guvern în avizul săuⁱⁱ. De altfel, unele dintre atribuțiile de control și sancționare se dublează cu cele ale altor autorități publice, cum ar fi: Cancelaria de Stat, în ceea ce privește controlul oportunității și legalității activității structurilor subordonate Primarului General; Inspecția de Stat în Construcții în ceea ce privește suspendarea și anularea autorizației de construire, care este sub protecția articolului 1 Protocol 1 din Convenție. Notăm că, Legea nu prevede clar condițiile în care autorizațiile de construire ar putea fi anulate.

Concluzii

Legea nr. 84 comportă un caracter neconstituțional în integritatea sa, or, aceasta se bazează pe un concept ilegal din start și care nu poate fi anulată în parte, fiind necesar revizuirea conceptului Legii și reîmpărțirea echilibrată a sarcinilor autorităților locale reieșind din principiul subordonării autorității executive față de autoritatea deliberativă.

IV CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare a celor menționate supra și conform articolelor 4, 23, 46, 53, 54 din Constituția Republicii Moldova

solicit:

a admite prezenta sesizare spre examinare în fond

a supune controlului constituționalității Legea cu privire la statutul mun. Chișinău din 17 iunie 2016

a declara neconstituțională Legea cu privire la statutul mun. Chișinău din 17 iunie 2016.

V. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

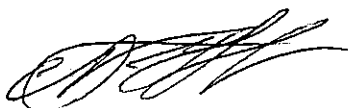
Declar că, nu am constatat exista vreunei hotărâri a Înaltei Curți pe marginea normei contestate.

Data: 22 iunie 2016

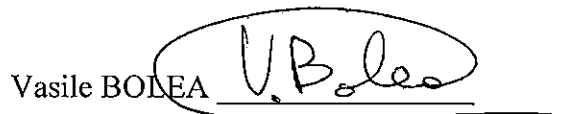
Locul: mun. Chișinău

Cu respect

Grigore NOVAC

Vasile BOLEA

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

ⁱ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3105/language/ro-RO/Default.aspx>

ⁱⁱ [file:///C:/Users/User/Downloads/84.2016.aviz.guvern%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/84.2016.aviz.guvern%20(1).pdf)